

Hollandse tuin, Clingendael [foto: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed].

Rode draad in nieuwe erfgoedopleidingen: leren kijken

Of het nu gaat om groen erfgoed, leiwerk of de inspectie van gebouwd erfgoed, één ding moet iedere vakman leren: dat is kijken. Kijken met kennis van de geschiedenis van ons erfgoed, waarom het eruit ziet zoals het eruit ziet, hoe het is gemaakt en met welke materialen. Zo ontwikkelt een vakman zich tot een restauratievakman.

tekst **ELS ARENDS**

Modulair onderwijs voor hoveniers

Bij het ontwikkelen van nieuwe opleidingen betreft NCE altijd de brancheverenigingen. Voor de nieuwe opleiding Hovenier Historisch Groen op MBO-4 niveau denkt de Vereniging Kennisontwikkeling Groen Erfgoed (VKGE) mee over de lesstof. Jephtha Dullaart,

beleidssecretaris bij NCE, verkent samen met de VKGE alle wensen voor de nieuwe opleiding: “De opleiding is bedoeld voor ervaren ‘allround’ hoveniers, die meer bagage nodig hebben om in het historisch groen te kunnen werken. In de opleiding leren hoveniers met kennis naar historische groenstructuren kijken en deze te herkennen. Ze krijgen verstand van oude plant- en boomsoorten, materialen, tuinarchitecten, landschapsstijlen en de historie van het hoveniersvak. Het is een praktische opleiding, met de opgedane kennis is de hovenier beter voorbereid om plannen voor onderhoud en restauratie van historisch groen vakkundig uit te voeren in de praktijk.” Gezien de seizoenen willen de hoveniers het liefst in de wintermaanden in de schoolbanken zitten.

‘Als je kijkt, moet je ook wat zien’

Deze uitspraak van Joop Jansen, opleidingscoördinator en docent bij NCE, vormt de leidraad voor de nieuwe opleiding Inspecteur Gebouwd Erfgoed op MBO-4 niveau. Het was een logische stap om in samenspraak met de Vereniging Provinciale Monumentenwachten

(VPMW) de opleiding Inspecteur Gebouwd Erfgoed te gaan ontwikkelen. De nieuwe opleiding is bedoeld voor beginnende monumentenwachters, maar uitdrukkelijk óók voor inspecteurs van bouwkundige adviesbureaus. Deze laatste groep krijgt ook regelmatig te maken met monumenten. Jansen heeft gemerkt dat inspecteren begint met leren kijken: “Als je naar een gevel kijkt, wat zie je dan? De meesten zien wel het materiaal, meestal baksteen, maar kunnen niet zeggen hoeveel vensters in de gevel zitten, of er een

ornament boven de deur zit en of dat een beeld, een kuif of lijstwerk is. Dan moeten ze nog beginnen aan het herkennen van shadebeelden en het bepalen van de conditie van het monument.”

Vaklieden vinden de weg naar de opleiding

Het was spannend toen NCE in schooljaar 2017/2018 voor het eerst de nieuwe opleiding Specialist Restauratie Timmeren/Metselen op MBO-4 niveau organiseerde bij Burgy Bouwbedrijf in Leiden. 16 vaklieden van verschillende bouwbedrijven namen deel en sloten de opleiding met een diploma af. Inmiddels heeft een tweede lichter van 16 studenten de opleiding afgerond bij de BouwSchool Breda. Met mooie studentenaantallen voor het schooljaar 2019/2020 bij het Gelders Restauratie Centrum, Bouwmensen Amsterdam en Bouwmensen Goes is het bewijs geleverd dat het met goede samenwerking tussen bedrijfsleven, scholen en NCE mogelijk is om voor de kleine restauratiebranche succesvol een restauratieopleiding te organiseren. Om de aanwas voor de toekomst op peil te houden is het belangrijk dat leerlingen in de allround bouwopleidingen via het keuzedeel Basis Restauratie Timmeren of Basis Restauratie Metselen kunnen ontdekken of het restauratievak hun ligt. NCE gaat met Erik Colijn, directeur van de BouwSchool Breda, het keuzedeel herzien en uitbreiden met praktijkopdrachten, waarbij studenten onder begeleiding een aantal restauratiewerkstukken maken.

Het interieur wordt bij inspecties vaak overgeslagen, maar vormt een belangrijk onderdeel van het monument en zal dus een prominente plek in de nieuwe opleiding Inspecteur Gebouwd Erfgoed krijgen. De inspecteur op de foto neemt de situatie op van een wandtapijt dat de buitenmuur afdekt [foto: Joop Jansen].

Uit handen van Maxime Verhagen, voorzitter van Bouwend Nederland en ambassadeur van NCE, en Flip van de Burgt, voorzitter van NCE ontvingen de studenten van de opleiding Specialist Restauratie Timmeren/Metselen hun diploma tijdens een feestelijke uitreiking bij de BouwSchool Breda [foto: Studio Lys, Ingrid Bertens].

Leidekker aan het werk op de Heilige Corneliuskerk in Limmen [foto: Pronk Leidekkers, by Lilian].

Leidekker verbreedt zijn kijk op het vak

NCE krijgt veel enthousiaste reacties op het feit dat samen met de Nederlandse Vereniging voor Leidekkers (NVVL) de nieuwe opleiding Restauratie Leidekker & Loodgieter op MBO-niveau 3 wordt ontwikkeld. Er is veel behoefte aan, nu er al een aantal jaren geen leidekkersopleiding meer in Nederland is. Leidekkers zijn vaak in een ander vak begonnen en pas wat later de leidekkerswereld ingerold. Chris Pronk, bedrijfsleider bij Pronk Leidekkers, zit in de klankbordgroep van de nieuwe opleiding Restauratie Leidekker & Loodgieter en geeft advies over de nieuwe lesstof. Hij denkt dat de opleiding leidekkers en hun werkgevers veel te bieden

heeft. “Leidekkers verbreden hun kijk op het leidekkersambacht en krijgen besef van de historie van de monumenten waar zij aan werken. Ze leren alle facetten van het leidekken, vergaren kennis en oefenen restauratievaardigheden. Zo wakker je de liefde voor het ambacht aan en hiermee ook de betrokkenheid van de leidekker met zijn werkgever. Met deze opleiding krijgt het ambacht van restauratie leidekker meer gewicht. Dat vind ik heel belangrijk én verdiend.”

Over de auteur:

ELS ARENDS is zelfstandig communicatieadviseur en schrijft o.a. in opdracht van NCE.

Sinds juli 2019 mag het Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen het keurmerk van de Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO) voeren, een erkenning voor kwaliteit en professionaliteit en een waarborg voor studenten van NCE-opleidingen.

NCE is op zoek naar restauratievaklieden en erfgoedprofessionals die hun kennis en vaardigheden in het restauratievak als docent willen overbrengen op een nieuwe generatie vaklieden. Wie wil doorgroeien van vakman/vrouw naar restauratievakman/vrouw, kan op de website van het NCE alle opleidingen op gebied van cultureel erfgoed vinden, en specifiek de nieuwe NCE-opleidingen op gebied van restauratie.

Voor meer informatie: www.erfgoedopleidingen.nl